

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 5. Vtrùm moribundus, de cujus petitione confessionis testis
deponit, possit in absentia sub conditione absolvi, si prudenter timeatur,
aliter sine ullo Sacramento decessurus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

absolutè dari, sed tantum quod possit dari sub conditione. Verum ego de heretico non damnam non concipientem expressè conditionem, quia certum est, ut supponit Lugo (suprà), semper adesse conditionem implicitam, cum nemo intendat dare absolutionem impossibilem, sed illam quam potest; ac proinde in casu dubii de valore absolutionis non videtur gravis irreverentia non exprimere in mente conditionem, quia Sacramentum non exponitur periculo frustrationis ratione conditionis implicitæ. Propterea fortasse Doctores docentes, in casu dubii debere absolutionem impendi sub conditione expressè, non determinant quantitatem culpæ, sicut neque nos suprà.

QVÆSTIO V.

Utrum moribundus, de cuius petitione confessionis, testis deponat, possit etiam in absentia, sub conditione absolvi, si prudenter timeatur, aliter sine ullo Sacramento discessurus?

Questionem hanc in medium produco, non animo disputandi pro usu licito Sacramenti pœnitentiae inter absentes, sed magis solidandi doctrinam ab universa Ecclesia receptam, post decretum Clementis VIII. editum die 19. Julii anno 1662. Ubi propositionem hanc: *Licet reperit litteras, vel internum confessionem, confessario absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere; damnatur tanquam administrans falsam, temerariam, & scandalosam; & prohibuit, ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, & ad praxim quovis modo deducatur, idque sub excommunicationis pœna lata sententia: addens, quod si quis illam doceat, aut etiam de ea disputare tractaverit, nisi forte impugnando, alius pœnis arbitrio infligendis subiacet.* Vide doctissimum, & amicissimum Leandrum *disp. 2. de Pœnit. quæst. 28.* Ubi decretum ad verbum adducit.

S. PRIMUS.

Partis affirmantis fundamenta.

1. **A**d impugnandam igitur sententiam asserendum, ante decretum Clementis, licitum fuisse in casu necessitatis absentem absolvere, & ad solidandam communem, & verissimam, tuentem, post decretum Clementis, in nullo casu etiam extremae necessitatis, id esse licitum, sed pro quocumque, fore omnino illicitum, rationem difficultandi, à quodam Magistro, paucis ab hinc annis, objectam, proponam; cuius solutionem congruam desiderans, plures viros doctissimos consului, quibus multum negotii facessit: aliis nil respondentibus, aliis dictulo calamo. Argumentum ergo quod pro valore, & usu licito absolutionis inter absentes in casu extremae necessitatis, etiam post decretum Clementis VIII. recentior conficiebat, huiusmodi est.

3. Probabile est per principia extrinseca, post decretum Clementis, absolutionem à confessario

absenti collatam esse validam ex sua institutione; sed absolutio valida nullo præcepto Ecclesiastico potest reddi illicita pro casu extremae necessitatis: ergo probabile est modo per principia extrinseca, absolutionem à confessario absenti collatam esse validam, ac proinde licitam in casu extremae necessitatis. Discursus est legitimus, si præmissæ constiterint, & talem reputat Card. de Lugo *disp. 17. sect. 5. num. 64.* ubi, ut illum infringat, totus est in probando, majorem propositionem esse falsam. Et similiter P. Gaspar Hurtado de Pœnit. *disp. 5. diff. 6.* cuius rationem reddens, inquit: * Quia si non esset nulla absolutio, verè esset licita in aliquo casu. * Et ante illos P. Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 19. sect. 5. num. 16. ibi:* * Nam si ex se non licet, idè est, quia Sacramentum non potest ita perfici. * Et ita etiam responderunt gravissimi Recentiores à me consulti, asserentes vitari non posse efficaciam discursus, concessa majori.

4. Quod autem concedi debeat, probat sic. Ante decretum Clementis probabile erat, à principis extrinsecis, absolutionem absenti collatam ex sua institutione validam esse, sed per tale decretum præfata opinio non est facta improbabilis: ergo. Consequitio est legitima: Major probatur transcriptis verbis Authorum, qui eam opinionem defendebant. D. Antoninus *3. part. tit. 14. cap. 19. §. 9.* post relatam contrariam & communem sententiam, sic concludit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod, cum est claudus pœnitens & ire non potest, nec Sacerdos ad eum venire, quia fortè infirmus, licet ei scribere peccata sua, si vult, & numerum dare; & Sacerdos illi rescribere, & mandare absolutionem: sed non tenetur ad hoc, imò aliquando posset esse scandalum, quia posset charta ab aliis reperiri, unde non multum consulendum secundum Richardum. * Et iterum *tit. 17. cap. 12. & cap. 21. §. 3.* inquit, quid facere debeat confessarius, qui absolvit secularem, quem non potuit absolvere: Respondet: * Collatio facta fuit de hoc cum multis notabilibus Doctoribus Theologiæ in Concilio Basiliensi: quidam dixerunt, quod debet auctoritatem à superiore impetrare, absolvi eum; & si sine magno scandalo fieri potest, vocare non absolutum; vel si magnum scandalum timeretur, absentem absolvat, si ab ultima confessione speratur esse in gratia. Adhuc autem, & aliis placuit, si magnum timeretur, summo Deo Sacerdoti committat. * Sic D. Antoninus. Hanc sententiam, quoad utramque partem sequitur Sylvester *verb. Confessio. 1. quæst. 15. num. 16.* Ubi post adductam contrariam sententiam D. Thomæ, subnequit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod ubi præsentiam Sacerdotis habere non potest quis, licet non teneatur confiteri scripto, tamen hoc potest, & Sacerdos similiter scripto absolvere, licet hoc non sit multum consulendum ratione scandali possibilis accidere. * Et paulò infra ad finem, Secorum contrarium asserentem impugnat, his verbis: * Tertio dicit, quod absenti non licet confiteri per scripturam: contra quod arguitur; quia ut ipsemet testatur, sic confessus est Sanctus Thomas Cantuariensis, non tamen quis ad hoc tenetur. * Quod autem sic confessus fuerit, & Romam pro absolutione miserim vulgofertur. Et denique *verb. Confessor 3. num. 1.* asserit cum D. Antonino, quod confessarius, qui eum, quem non poterat, absolvit; petita postea auctoritate, si præsentem non habeat, vel propter scandalum absolvere nequeat; * absolvat absentem, si ab ultima

con-

confessione adhuc creditur perseverare in gratia, &c. Et adde, quod sufficit credulitas probabilis dicte perseverantiæ in gratia, secundum istam opinionem, cum certa haberi nequeat, etiam de eo, qui præsentialiter confitetur. * Citatis consentire videtur M. Tabiena, verb. *Confessio*. 2. nu. 37. Ubi Paludani sententiam referens, non rejicit, dicens: * Quando Sacerdos non est præsentialiter, non debet (pœnitens confiteri) per litteras ad absentem, quamvis possit Sacerdoti præsenti, & secundum Petrum de Palude etiam absentem. *

5. Eandem sententiam tenuit M. Dominicus Baltanas Provincialis Beticæ Provincia Ordinis Prædicatorum; in summa, cui titulus *Margarita Confessorum*, fol. 43. Ubi sic: Quamvis confiteri clerico absentem per scriptum liceat, & absolvere similiter, quando tamen timetur scandalum fieri non debet. * Et favet M. Dominicus de Soto de secreto. memb. 3. q. 4. concl. 4. dub. 4. vers. *Ad hoc*, ibi: * Nullo modo licet absolvere absentem, saltem ignorantem, an absolvatur, &c. Dixerim absentem & ignorantem, nam forsitan posset pœnitens absentem Sacerdoti mittere confessionem scriptam, & Sacerdos referre absolutionem, ut ait Paludanus in 4. dist. 17. quest. 2. de quo alibi. * Et aperte sequitur M. Petrus de Soto de institut. Sacerdotum, lect. 11. de secreto confessionis. Ubi sic scribit: * Ad necessitatem hujus Sacramenti sufficit per interpretem, vel nuncium, aut scripto confiteri, & eodem modo nuncio, vel scripto absolvi. Tenent etiam hoc plures nostrum, Petrus de Palude, Adrianus, Sylvester. * Quibus adde ex eodem instituto M. Mantium, & Penna, apud Henriquez infra. Armillam, Reynerium, Petrum de Tarantasia, & alios, quos refert Suarez tom. 4. in 3. par. disp. 19. sect. 3. n. 2. dicens, eam indicare Turcrematam in cap. quem pœnitens de Pœnit. dist. 1. art. 2. nam cum dixisset, non esse necessarium confiteri Sacerdoti absentem, subiungit: * si quis tamen velle hoc facere, esset opus supererogationis. * Et hanc sententiam fuisse communem multis, antequam sedes Apostolica oppositum decerneret; testatur M. Calalas in candore lili, §. 64. fol. 294. Ubi admittit pro illa stetit Palud. Petr. de Soto, Antoninum, Sylvestrum, Friburgo, Fumum, Tabienam, & Raynerium. Ob quorum autoritatem concludit Suarez numer. 15. se ante decretum Clementis autum non fuisse aliam censuram præfatæ sententiæ inferre, præter eam, quæ ex communi, & vera sententia inferretur, scilicet esse falsam.

6. Ex aliis eam tenuerunt Navarrus, Palacios, Major, Joannes de Medina, Alexander Alensis, Taperus, & probabilem dicit Richardus, & alii, quos referunt Suarez ubi supra, Vazquez de Pœnit. quest. 91. art. 4. dub. 2. & Henriquez tom. 1. lib. 2. de Pœnitentiæ Sacramento, cap. 2. num. 7. subnectens: * Addit Penna, & quidam Recentiores, ut saltem absolvat sub ea conditione, si possum quando præsens haberi non potest. * Videatur etiam Fagundez 2. præcept. Eccles. lib. 2. cap. 10. Ubi postquam alios citavit, concludit: * omnes esse numero præexiguo, comparatione eorum, qui sunt ex Augustissima familia D. Dominici, qui primi hujus opinionis auctores, & defensores fuerunt: & sic à quibus orta, & adulta fuit hæc opinio in eorum etiam sinu extincta fuit, & conscripta. * Oppones Vincentium Baronium in Theolog. morali adversus laxiores probabilistas, part. 1. disp. 1. sect. 3. art. ult. contra Theophilum Raynaudum jactare, * illud compertum omnino esse, nullum Thomistarum clare asseruisse, integrum Sacramentum licite, & valide confici inter absentes. *

Responde, hanc esse Baronii fidem, eorum verba cole.

7. dictis aperte constare videtur, ante decretum Clem. VIII. probabilem fuisse à principibus extantem sententiam asserentem, absolutionem absentem ab eo ex Christi institutione validam esse, & ita esse se supponit Suarez 1. 2. disp. 12. sect. 6. n. 1. Ubi arguit licet ante decretum Clem. VIII. probabilem tempore fuerit, & mihi (inquit) certum absolutionem absentem necessitate fuisse nullam, & consequenter autem exercendam: tamen quia probabile videbatur non potuisse esse validam, & hoc absolute erat utilis præsumptum erat illa uti. Quibus manifestè supponitur, opinionem pro valore absolutionis in absentia à principio extrinsecis, tunc temporis probabilem fuisse. Hæc alius ponderis est, dicere, Doctores & Thomistas præ citatos non vidisse autoritatem Tridentinæ sess. cap. 2. dicentis, eos, qui post baptismum crimine quo se contaminaverint, * Christus Dominus hoc tribunal sibi voluit, ut per Sacerdotis Dominici possint à peccatis liberari. * Licet enim verbum hoc ante tribunal, idem significet, quod se præsentare, ut patet ex toto titulo, si quis cautius obstat tantum probat, dari præceptum confessionis, & absolutionis in præsentia; non verò esse invalidam sententiæ collatam. Nec credibile est, tot, tantorumque Doctores Christi Domini præceptum ignorantie, & Tridentini locum eos latuisse. Et sane, si in Concilio fineret necessaria præsentia pœnitentis ad validam absolutionis, Clemens VIII. non solum, ut scilicet, temerariam; sed ut hæreticam damnalet præceptionem asserentem: Licet absentem absolvere, ut tenens patet. Ergo post Concilium Tridentinum non decretum Clementis, probabile adhuc erat à principibus extrinsecis, absolutionem absentem collatam validam esse.

8. Quod autem hæc opinio per ejusmodi decretum non fuerit reddita improbabilis, probat Nehecius ex eo, quod Pontifex in suo decreto non dedit propositionem asserentem, absolutionem absentis esse validam, sed esse licitam, ut tradit expresse Villalobos in sum. tom. 1. tractat. 9. diffin. 37. n. 6. & 18. Philippus Gamacheus in 3. p. de Pœnit. cap. 2. §. 4. dicens: * Esse probabilem admodum sententiam, quæ refert, & non improbat Diana 5. part. tract. 1. cap. 60. Unde Thomas Hurtado tom. 1. res. sol. num. 27. cap. 4. res. sol. 30. n. 169. aliquibus non displicente, notat. Quibus consonat Censor Romanus apud Caramuelem 2. part. Theolog. fundament. nu. 23. fol. 100. qui huic dubitationi: * Valida ne sit absolutio dicitur ad absentem, post Clementis VIII. declarationem? * Respondet: * Congregatio non egit de doctrina, sed jussu Pontificis prohibuit actiones ipsas legitimas, quo præcepto Ecclesiæ extante, jam illæ sunt certe illicitæ. * Hæc apud Caramuelem supra sunt facienti assertiones Theologicae Præagæ anno 1650, quas refert ipse Caramuel in secundæ ratione Romana, num. 300. fol. 107.

9. Idem tenet expresse P. Joannes Præagæ in 3. part. quest. 4. de qualitate confess. dub. 3. nu. 78. eo quod ipsemet Clemens VIII. Cardinalem Bellarmino postea declaravit, hanc fuisse suam sententiam in præallegato decreto: illa testatur supra præ hæc verba: * Nil decernit Clemens VIII. de validitate absolutionis, quod ipsemet declaravit Cardinali Bellarmino, & Cardinalis significavit Leod. die 29. Aprilis anno 1608. addens, se idem sententiam scilicet in prædicto decreto non agi de validitate

seu invaliditate absolutionis, quia solum dicit, non licere. * Si igitur Pontifex, nil decernit circa valorem absolutionis; in eadem, quam ante decretum habuit, probabilitate; modo persistit: non enim censuram debemus propositionem, quam Pontifex, re undique exagitata, damnare non intendit.

10. Dices cum doctissimis recentioribus, Pontificem damnando propositionem illam: *Licere per litteras, &c.* approbasse tanquam veram sententiam absentem, confessionem, & absolutionem in absolutione invalidas esse: invaliditas namque Sacramenti fuit motivum, cui unice, vel maxime innixus est Pontifex ad definiendam, ut temerariam, falsam, & scandalosam propositionem absentem: *Licere absenti absolvere*. Ut ait M. Prado tom. 3. de Penit. quæst. 3. de qual. conf. num. 20. Ergo absque temeritate, & scandali nota affirmari nequit, esse validum Sacramentum inter absentes. Quia hoc esset negare fundamentum, quo Pontifex ductus est ad definiendam: quod quidem negari non potest, quin ipsi definitioni contraveniatur: nam Spiritus Sanctus non solum assiluit Ecclesiae, ne erret in suis definitionibus, sed etiam ut neque in iis, quibus ad definiendum ducitur. Possentque prædicti recentiores pro se referre Vazquez 1.2. disp. 169. cap. 2. num. 17. Ubi sic ait. Cum aliquid præmittitur tanquam unicum fundamentum definitionis, talem certitudinem habere debet, ut meriti illud suscipere, atque suscipere debeamus, & absque nota negare non possumus.

11. Caterum hæc obiectio facilem habet solutionem, ex ipso Vazquez petita ubi supra; nempe solum habere locum, quando Pontifex explicationem unicam, qua motus est ad definiendum: scilicet quando nullam, & plures sunt, quibus motus potuit: tunc enim quilibet scilicet absque nota ulla negari potest. Præterquam quod in re præfati declarationi ipsius Clementis postea facta coherent non potest, cum hoc determinato motivo: si enim invaliditas Sacramenti motivum huius definitionis fuisset, aliquid circa invaliditatem Sacramenti decrevisset, quod tamen ipse negat in declaratione Cardinali Bellarmino facta. Urgetur: quia si totum, vel præcipuum motivum Pontificis ad illam propositionem condemnandam fuisset invaliditas Sacramenti ex Christi institutione, cum Doctores, qui asserbant, confessionem, & absolutionem inter absentes licere, fundarentur in valore Sacramenti, non esset cur Pontifex non damnasset propositionem hanc: *Valida est confessio, & absolutio inter absentes*: hæc enim unice condemnata, præcludebatur omnino aditus controversiæ. Ab hoc autem tam longè fuit Pontifex, ut potius consultus in casu dubio respondit, nil in suo decreto circa valorem decernere. Ergo motivum damnandi propositionem illam: *Licere per litteras, &c.* non fuit invaliditas Sacramenti, sed præceptum divinum, quod tum ex Tridentino, tum ex Ecclesie traditione constare videtur, juxta regulam Augustini, lib. 5. de Baptismo, cap. 2.4. asserentis; indicium juris divini esse, quando aliquid ab Ecclesia universa observatur, quod neque ab aliquo Pontifice, neque à Concilio præceptum est.

12. Ut omittam sententiam M. Dominici Gravinæ ex Ordine Predicatorum, tom. ult. præscriptio- num, controvers. ult. de infallibilitate Romani Pontificis in decretis morum ann. 299. usque ad 303. quem citatum sequitur M. Joannes Martinez de Prado, tom. 2. Theolog. mor. cap. 31. de voto, q. 3. num. 38. & 39. Ubi

ficat: * Rationes assignatæ in decretis Pontificum non habent eandem certitudinem cum ipsa conclusione: quod inductione patet. In septima Synodo, quæ est Nizena 2. definitur, Angelos pingendos, quia circumferibi possunt, & ut homines appaerunt; & tamen, cum hæc ratio sit infirma, & unice ibi assignata, definitioni nullus Catholicus dissentire potest. Et universaliter Cano. 5. de locis, cap. 5. q. 2. fol. 171. asserit. Porro, quæ in Conciliis, vel Pontificum decretis, vel explicandi gratia inducuntur, vel ut objectioni respondeatur, vel etiam obiter, & in transcurso, præter institutum præcipuum, de quo erat potissima controversia, ea non pertinent ad fidem, hoc est, non sunt Catholica fidei iudicia, quæ doctrina verissima est. * Hucusque Prado.

13. Propter hæc gravissimus quidam recentior à me consultus expressè respondit, esse probabile, etiam post decretum Clementis, validam esse absolutionem absenti collatam, & ita sentire videtur P. Præpositus in 3. p. q. 6. de forma Sacramenti, dum contrariam sententiam, quam sequitur, vocat veriore: & aliquibus non displicuisse refert Hurtado supra num. 170. Vnde juxta præfatam sententiam, si modo aliquis Sacerdos, sive bona, sive mala fide, absentem huius decreti ignarum absolveret, valida foret absolutio. Hæc enim conclusio legitima est, concessa probabilitate sententiæ adtribuente valorem absolutionis in absentia, ut bene probat Suarez ubi supra disp. 19. sect. 3. Quia essentia Sacramenti semper est eadem; ac proinde si absolutio essentialiter non requirat præsentiam, quacumque ratione feratur in absentem, etiam sine necessitate valida erit, & efficax, si poenitens excusetur à culpa per bonam fidem, & attritus existimet, le illo modo rectè confiteri. Quia malitia ministri impedire non potest essentiam, vel effectum Sacramenti, dummodo intentio conficiendi non deficiat. Ecce ita expressè concedit Philippus Gamacheus, ubi supra in 3. part. cap. 20. de Penit. §. 4. fol. mibi 606. Ubi ait: * Si poenitens bona fide procedat, ignorans prohibitionem Ecclesie; talem absolutionem esse validam, esse probabilem admodum sententiam, donec Ecclesia aliud non decreverit. * Sic ille. Quæ sunt valde notanda.

§. II.

Absolutio valida nequit esse illicita pro omni casu.

14. Admissa majori syllogismi, scilicet, probabile esse modò, post decretum Clement. VIII. absolutionem absenti collatam esse validam; solum restat probanda minor; nimirum nullo præcepto Ecclesiastico posse reddi illicitam pro casu extremæ necessitatis, quod videntur supponere tanquam certum Card. de Lugo, Hurt. & Suarez supra citati num. 3. aliàs non rectè ex valore Sacramenti inferrent, licitum fore usum pro aliquo casu. Et ita sentiunt doctissimi recentiores, quos consului. Et novissimè tradit Fr. Franciscus à Jesu Maria, in cursu Theolog. tom. 1. tract. 6. ca. 3. puncto 3. num. 25. libi: * Quod enim validè, sed illicitè sit, in aliquo casu, & validè, & licitè, necessitate urgente, fieri potest, &c. * Quibus cōsentit M. Joannes Martinez de Prado, tom. 2. de Penit. q. 3. de qualitate Sa-
Hh cramen-

cramentalis confessionis, num. 20. ibi: * Si in aliquo casu esset valida talis confessio, & absolutio, non potuisset prohibitione Pontificis reddi illicita in universum pro omni casu, * Et Averfa quæst. 10. sect. 17. * Si absolutio sic data ullo casu valeret, non potuisset à Pontifice prohiberi, prout tali casu necessitatis extrema spiritualis. *

25. Et probatur, quia præceptum divinum prohibens absolutionem in absentia, non obligat in casu extremae necessitatis. Ergo nec præceptum Ecclesiasticum. Consequentia est legitima: antecedens probatur. Primum, quia, ut supra vidimus; in Trident. proponitur tale divinum præceptum, & tamen plures Doctores post Trident. defensas abant (ante decretum Clementis) licere talem absolutionem; & semel admissio valore absolutionis * licitum fuisse illa uti, quia id utilis erat pro: imo, * scripsit P. Suarez ubi supra. Secundum, quia præceptum divinum non magis est de absolutione in praesentia, quam de confessione, & tamen plures Doctores, supra citati existimant, præceptum confessionis in praesentia non urgere in casu extremae necessitatis. Quos cum Averfa sequitur M. Prado tomo de Pœnit. quæst. 3. de qualitat. Sacram. confess. dub. 2. num. 49. Tertium, quia, ut ait P. Vazquez 1.2. disp. 161. cap. 2. num. 12. ea, quæ sunt de jure divino circa Sacramenta, non obligant cum periculo vitæ: ergo multo minus cum periculo damnationis aeternæ: si ergo præceptum divinum non obligat in casu extremae necessitatis, quo jure præceptum humanum Ecclesiasticum obligabit?

26. Probatur secundo: quia si ob aliquam rationem præceptum Clementis comprehenderet casum extremae necessitatis, maxime quia ut tunc rigidi illius, & universalibus verbis, ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur; neque ad praxim quovis modo deducatur. Sed hæc verba non possunt comprehendere casum extremae necessitatis; ergo, &c. Minor probatur à paritate ex decreto Pii V. quod incipit: *Decreti edito anno 1569. quod ad verbum adducit P. Azor 1. part. lib. 1. cap. 8. in quo Pontifex prohibet Monialibus à Monasteriis exire, quavis alia ratione, & prætenu, nisi ex causa magni incendi, vel infirmitatis lepro, aut epidemia, & aliter quam ut praesentur egredientes, seu licentiam ex eundem quomodocumque concedentes, ipso facto excommunicat.* Ecce Pontifex expressè prohibet, ne aliquo casu, præter à se assignatos, quavis occasione, & prætenu, quomodocumque, &c. quæ quidem verba æquè premunt; ac illa decreti Clementis: Nunquam tanquam aliquo casu probabilis, quovis modo, &c. Ut ex terminis liquet: & tamen his non obstantibus, posse Monialem à Monasterio exire in casu extremae necessitatis, docet P. Azor supra cum Navarri Comment. 4. de regulis num. 48. Cujus, inquit, ratio est, quod humanae leges, & jura nos non tam severe tenent, & obligant, ut mortis periculum subire cogamur. si ergo decretum Pii V. quia Ecclesiasticum, & humanum est, non obligat cum periculo vitæ temporalis; cur decretum Clementis VIII. quod nec majorem rigorem, nec strictiora verba continet, obligabit cum vitæ aeternæ detrimento?

27. Accedit P. Thomas Sanchez, lib. 3. de matrim. disp. 17. num. 3. Ubi explicans decretum Trident. sess. 14. cap. 1. reddentis personam omnino inhabilem ad contrahendum sine Parocho, & testibus, sentit aperte ex vi solius præcepti Ecclesiastici non posse prohiberi matrimonium clandestinum cum

vitæ aeternæ periculo. Ex quo sic infatur: argumentum: Matrimonium ex sua natura valens nequit præcepto Ecclesiastico reddi illicitum in casu extremae necessitatis, seu cum periculo vitæ aeternæ: ergo absolutio ex sua natura valida, nequit præcepto Ecclesiastico reddi illicita, in casu extremae necessitatis.

18. Urgetur, qualiter P. Thom. Sanchez, & alii communiter existimant, Ecclesiam, prout obligat solemnitate substantialem contrahendi matrimonii, posse reddere inhabilem ad contrahendum cum periculo salutis aeternæ; eo quod per inhabilitatem, ut inquit Sanchez; obligatio ratione legis Ecclesiasticae, quasi obliget in extrema necessitate, sed ratione legis naturalis, & de hoc nihilominus alii Doctores difficultate oppositæ dicant, nulla ratione posse Ecclesiam inhabilem cum periculo salutis aeternæ: ac proinde in casu eventu posse validè contrahi matrimonium sine Parocho, & testibus: imò addunt alii, potest etiam in aliis casibus magna necessitas, ut inquit Vega, Veracruz, Capus, & in articulo mortis probabile putat Azevedo apud Sanchez supra num. 3. idque tenet Gratius apud Dianam, part. tract. 4. resol. 234. Et dicit esse præceptum Villalobos, tom. 1. tract. 13. de matrim. disp. 17. exp. semel posito probabiliter valore absolutionis in absentia, probabile erit, Ecclesiam non posse quidem prohibere in casu extremae necessitatis. Cuius doctrina Merceri apud Dianam 4. part. tract. 4. sol. 202. asserentis, nullum jus huic casum potest prohibere ulum opinionis probabilis in casu necessitatis. Cui conuenit Lessius in 3. part. D. Thom. quæst. 11. de sigillo confessionis, artic. 1. ad 2. num. 649. Ubi ait: * Nec jus humanum in potest efficere, ut sententia probabilis non possint uti, quando de veritate est, ad ingens malum impediendum. *

19. Tertio denique, quod Ecclesia neque prohibere absolutionem in absentia in casu extremae necessitatis, si aliàs valida sit, probatur, quia Pontifex non potest auferre ab ullo Sacerdote potestatem absolviendi in articulo mortis, ut asserunt plures Doctores: Nam si id posset, non solum perdidisset Christus suam Ecclesiam, ut inquitur Vazquez quæst. 93. artic. 1. dub. 3. & Card. de Lugo disp. 18. ad 2. num. 17. Vel saltem si Pontifex potestatem hanc abuteretur, gravissimè delinqueret, ut ait P. Hurtado de fide, disp. 84. sect. 8. §. 139. & 140. Et innotabilem errorem committeret, ut inquit P. Suarez de Pœnit. disput. 26. sect. 4. num. 8. Sed idem innotens sequitur ex prohibitione absolutionis in articulo mortis, & in casu extremae necessitatis; ac ex absolutione jurisdictionis: ergo sicut abique intolens errore, & gravissimo peccato, nequit Pontifex ferre jurisdictionem pro casu extremae necessitatis, ita neque prohibere absolutionem, aliàs validam, ergo si semel ponatur, absolutionem in absentia esse, neque bitillam prohibere pro casu extremae necessitatis.

20. Ex quibus videtur inferri, stante declaratione Pontificis asserentis, se nihil decretum in invaliditatem absolutionis; & per consequens permanente modo in sua probabilitate opinione deferente, absolutionem absenti collatam esse validam interpretandam esse prohibitionem in casu absolutionis, ita ut tantum procedat in casu humanae prohibitioni subjectis; non vero in casu extremae necessitatis, qui prohibitioni humanae subjectus non est. Cui expositioni plus iusto est

vent Marcus Vidal, tract. de Penit. numer. 19. fol. 427. dicens prohibitionem Clementis procedere in eo, qui aliter confiteri potest, scilicet in moribundo, qui alia via confiteri, & absolvi non potest. Et Bonacina tom. 3. diff. 2. quæst. par. 35. nu. 4. Ubi postquam statuit confessionem absenti factam divisivè æquè esse damnatam à Clem. VIII. ac absolutionem à Sacerdote absenti collatam, excipit casum extremæ necessitatis. *Quia nullus (inquit) ad impossibile obligatur, & multa in extrema necessitate permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. *Ergo si celsi infirmus in eo periculo, quod, si adventum confessorii expectaret, decederet sine absolutione; postea, si mo teneatur Sacerdos (si conscius esset per interitum de dispositione infirmi, & de voluntate confitendi) absentem absolvere: quia hic casus non probatur comprehensus in decreto Clementis, neque pro illo prohibetur praxis, nec quod prædicta opinio probabilis defendatur.

21. Quod autem ad missio valore Sacramenti, admittenda consequenter foret hæc decreti expositio, iudicant non pauci Doctores à me consulti, quapropter totum sunt in negando valore. Quod vero posito valore, & usu licito per principia extrinseca probabili, teneretur confessorius ex charitate moribundum absentem sub conditione absolvere, constat ex dictis quæst. præcedenti, & est communis Doct. rum apud Dianam 3. part. tract. 3. resol. 9. quos sequitur Fr. Franciscus à Jesu Maria, fol. 447. num. 138. Hæc sunt fundamenta, quæ pro antiqua sententia, etiam post decretum Clementis urgere, recens quidam contendebat. Quibus probe satisficere, & ea omnino diluere, necessarium iudicavi, ne res in Ecclesia univ. ersali, decreto Pontificis sancita, ne levi quidem nebula, obscurata relinqueretur.

§. III.

Stabilitur vera sententia negans licere absentem absol. vere, etiam in casu extremæ necessitatis.

22. Triplici propositione conclusionem Catholicam stabili. Prima est, absolutionem absenti collatam ex natura sua, & ex institutione Sacramenti invalidam esse. Secunda: Post decretum Clementis VIII. nullam, neque extrinsecam probabilitatem habere sententiam contrariam. Tertia: Definitam esse ab Ecclesia propositionem asserentem, non licere absentem absolvere in casu extremæ necessitatis.

23. Primam probo, autoritate ferè omnium Theologorum, qui ita tradunt post decretum Clementis. Vide Card. de Lugo diff. 13. Ubi plures citans, inquit, non posse jam de hac re dubitari, quod, aliis citans, dicit etiam P. Vazquez quæst. 91. art. 4. nu. 1. Probat primum, quia forma hujus Sacramenti, sicut & aliorum, (excepto matrimonio) ex Christi institutione, consistit in verbis, quæ materiam præsentem significant, ut patet ex illo pronomine demonstrativo personæ penitentis *absolve te*: ergo ad veritatem absolutionis, & Sacramenti valorem, requiritur penitentis præsentia.

24. Secundo probatur, quia de ratione hujus formæ est, quod verbis proferatur: de ratione autem verborum, quod ad præsentem dirigantur; ergo &

de ratione hujus formæ. Consequentia est legitima, & de minoris veritate dubitari non potest: cum tanquam primum principium inter Summularum rudimenta supponatur. Major probatur ex Concilio Florent. in decreto Eugenii, ubi de Sacramento penitentia loquens sic ait: *Forma hujus Sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos proferit*: Ubi, ut bene expendunt Suarez diff. 19. sect. 1. & Card. de Lugo diff. put. 13. sect. 1. proferre, & dicere, indicant proprietatem verborum, & locutionis humanæ, ex communi sensu Doctorum.

25. Tertio probatur à paritate. Sacerdos nequit panem absentem consecrare, eò quod signum hoc demonstrativum in forma consecrationis contentum, ex vi suæ significationis, rem præsentem demonstrat, ad illam quæ dirigitur: atqui signum demonstrativum, rem contentum in forma absolutionis rem præsentem demonstrat, & ad præsentem dirigitur: ergo nequit Sacerdos penitentem absentem absolvere: ergo sicut consecratio panis absentis ex sua natura, & ex Christi institutione invalida est; ita absolutio penitentis absentis.

26. Secundam propositionem, nimirum, post decretum Clementis, nullam, neque extrinsecam probabilitatem habere sententiam contrariam, probo. Quia ex una propositione definita, & ex altera moraliter evidenti, per bonam consequentiam deducitur, absolutionem absenti collatam non esse validam: ergo non est modo probabile adhuc per principia extrinseca talem absolutionem validam esse. Consequentia est legitima, quia propositio opposita conclusioni, quæ manifestè infertur ex talibus præmissis, est error in fide, ut inquit P. Oviedo tract. de fide controvers. 12. puncto 4. num. 59. Antecedens patet: quia, ut infra probabo, hæc est definita ab Ecclesia, (in gradu in censura Pontificis contento) nunquam licet absentem absolvere. Deinde hæc est evidens in communi Theologorum consensu, si absolutio absenti collata est valida, aliquando licet: sed ex his duobus præmissis deducitur per legitimam consequentiam esse invalidam: ergo, &c. Minorem probo; quia hic syllogismus rectè concludit: si absolutio in absentia valet, aliquando licet: sed nunquam licet, ergo non valet.

27. Dices: majorem propositionem istius syllogismi non esse moraliter evidentem; quia bene stat, absolutionem absentis esse validam, & tamen nunquam licere ex præcepto aliquo Divino omnino indispensabili: ac proinde, qui simul defenderet, esse validam, nunquam tamen licitam, nihil assereret contra Ecclesie definitionem. Ita recentior quidam, & à censura, ut vidimus, eam liberat Thomas Hurtado supra citatus tom. 1. resol. mor. tract. 3. cap. 4. resol. 30. num. 168. & seq. Fateor, eum, qui has duas propositiones simul defenderet, nullum errorem committere. Cæterum improbabiliter, & sine ullo fundamento adstrueret ejusmodi præceptum divinum indispensabile. Quis enim suadere sibi poterit, Sacramentum ex sua institutione validum, & à Christo Domino institutum in animarum (præcipue ex hac vita decedentium) favorem, tanto rigore ab ipso prohiberi, pro momento, à quo dependet æternitas; & in circumstantiis, quibus moraliter certum est, penitentem damnandum, si in absentia non absolvetur? Quapropter P. Vazquez supra citatus merito oppositum docet. Et doctissimi alii recentiores hoc præceptum Divinum omnino indispensabile absque ullo prorsus fundamento confingi, jure optimo judicant, censentes non posse absolutionem

Ab 2

absen-

absentis reddi illicitam pro omni casu, nisi ex defectu valoris: quia neque ex præcepto Divino indispensabili, ut dixi, neque ex præcepto purè Ecclesiastico, ut evincunt fundamenta supra jacta. Fatendum igitur est, per bonam, necessariamque consequentiam deduci, absolutionem absentis collatam esse invalidam; ex eo quod definitum habemus ab Ecclesia, nunquam licere: & quod certum moraliter sit, quod si valeret, aliquando liceret: ac proinde propositionem oppositam non esse probabilem. Idem utramque propositionem, in eodem gradu, damnatam esse, ait Suarez *sup. tom. 4. in 3. disput. 19. sect. 3. nu. 16.* * Tum quia in hoc Sacramento hæc duo non separantur; tum quia hic erat cardo controversiæ, nam si ex se non licet, idem est, quia Sacramentum non potest ita perfici. * Quem sequuntur Vazquez, & Fagundes supra citati, & communiter Doctores, qui post decretum Clementis scripserunt, ut videre est apud Tolerum *lib. 3. sum. cap. 6. Coninch disput. 4. dub. 10. nu. 89. Valentiam 3. p. disp. 7. quest. 11. p. 1.*

28. Jam verò quod hæc propositio: *nunquam licet absentem absolvere*, quam tertio loco probandam posuimus, sit ab Ecclesia definita, probatur: quia opposita est damnata, ut falsa in decreto Clementis VIII. Neque obstat, quod Pontifex in suo decreto, ut definitivo tantum dicat, damnare propositionem hæc, *licere absentem absolvere*: Quamvis enim non dicat, damnare asserentem, aliquando, seu in aliquo casu licere; hic est sensus propositionis damnatæ, quia ejus defensores non dicebant, semper, & pro omni casu licere, sed aliquando. Sicut quando Ecclesia definit, non licere mentiri, nec fornicari, definit, nunquam licere. Quod autem sensus prædictus sit, qui continetur in propositione definita, probat efficacia, duplici fundamento. Primum est, intentionem Pontificis fuisse comprehendere in suo decreto omnes casus, etiam extremæ necessitatis; quia inter casus, in quibus Doctores, ante Clementem, ruebantur, licere absolvere absentem, præcipuus erat casus extremæ necessitatis, & tamen * auditis veris PP. (inquit decretum) & re, cum Illustris. Cardin. contra hæreticam pravitatem generalibus Inquisitoribus, maturè, & diligenter considerata, præcepit, ne unquam prædicta propositio, tanquam aliquo casu probabilis defenderetur, neque ad praxim quovis modo deducatur: * ergo verbis expressis intendit Pontifex illam propositionem, ejusque usum, quovis modo, & pro omni casu, etiam extremæ necessitatis, prohiberi: si enim id non intendisset, gravissimè quidem deliquisset, rigidis aded, & universalibus verbis utens; quia per illa omnibus Ecclesiæ Doctores, Episcopos, & fidei tribunalibus occasionem errandi tribuisset, in re gravissima, in perniciem animarum vergente. Dubitabile enim non est, quod prædictum decretum innumeris Christi fidelibus suam damnationem attulisset, qui sub conditione saltem in absentia absoluti, salvi forsan facti fuissent, & absolutionis defectu misere perierunt.

29. Imò non solum Clementis VIII. sed ejus successores gravissimam contraxissent culpam, & in posterum contraherent, si communem hanc totius Ecclesiæ exstimationem DD. aliter insitam non abolerent; ne deinceps plures alii occasione hujus ignorantie petirent. Quæ quidem omnino intolerabilia, & scandalosa sunt. Ergo evidentiissimum est, Pontificem intendisse quaecumque absolutionem Sacramentalem in absentia, quovis modo, sive absolute, sive conditionatè, quovis casu, etiam extremæ necessitatis, prohibere; idque successores Cle-

mentis, etiam post ejus declarationem à nobis adductam, tanquam omnino firmam, & indubitatum habuisse.

30. Et sanè si casus extremæ necessitatis excludendus foret, eo quod non videatur humane probationi subiectus, alii etiam casus excludi poterunt, verb. grat. negari non possit absolutionem vitæ dispensio, aut alio gravissimo damno condonari, vel pœnitentis: idque planè convincunt, & equè probant, ea quæ ex decreto Pii V. & alius, adducimus supra §. 2. Neque congrua ratio reddi potest, cum hæc Pontificia lex in aliis casibus gravissimæ necessitatis obliget. Nam licet verum sit, legum manus posse aliquando obligare cum vitæ damno, unde probabimus ejusmodi legem esse in oppositum suaderetur ex Vazquez supra citato abrente, ea, quæ sunt de jure Divino circa Sacramentum, non obligare cum periculo vitæ. Quomodo igitur obligabunt, quæ de jure tantum humanum sunt? Ergo vel casus extremæ necessitatis in decreto Clementis comprehenditur, vel alii etiam casus excludendi sunt.

31. Secundum fundamentum, quo, cum doctissimis recentioribus à me consultis, moveor etiam legitima, definitivaque condemnatio Clementis, qua tanquam ad minus falsam, temerariam, & scandalosam partem oppositam censuravit, in quoque ulla exceptione toti Ecclesiæ proposita, & universis ejus Pastoribus, & Tribunalibus, & omnibus Doctoribus, etiam ab illis, qui novam declarationis postea editæ habuerunt, ab omni, inquam, h. s. per annos fere septuaginta fuit universaliter intellecta, & qualiter exceptione potius conclusa, nemine reclamante indubitanter accepta. Quapropter in Indice expurgatorio Inquisitionis Hispaniæ jubetur, ut in margine Doctorum, quæ eam sententiam ante decretum Clementis delinabant, scribatur, *illam esse præfusa, seu emissa, repudiat, atque damnatam.* Quæ quidem verba se extendunt ad omnes casus, quos illi Doctores locis ibi citatis expresserant: quorum præcipuus erat casus extremæ necessitatis. Nequit igitur modo prædicta Clementis condemnatio probabilem aliquam exceptionem admittere; aliàs tota Ecclesia longo tempore erroris, intellendo casum extremæ necessitatis fuisse damnatum, cum re vera damnatus non esset, sed hac censura adeò distaret, ut in illo præcepto veritatis obligaret ad absolutionem in absentia condonandam, & Catholicorum aurium offensivam præferret! Hinc fit eodem sensu, & rigore intelligendum, & intellectam fuisse ab universa Ecclesiæ definitionem illam Clementis, non licet absentem absolvere, & illam: non licet fornicari, aut mentiri: ac potius sicut hæc nullam pati potest exceptionem, ita prædicta illa.

32. Cæterum, in animarum solatium notandum est: non quaecumque distantiam confessarii absente, ut absolutio dicatur conferri absentem, & tamen confessarius in ea sit distantia, ut videatur potius rem, aut alio sensu illum percipiat, non autem sacramentum, sed moraliter præsens, ut bene advertit Suarez *sup. 4. in 3. p. disp. 19. sect. 3. nu. 13. ibi.* * Illa ergo propositio, quæ sufficit ad sensibilem designationem, & notationem cum alio, ad hujusmodi formam requiritur, & efficacia conferendam satis est. * Ac proinde, de validè, licetque poterit illum per intercessionem confessionem exigentem, aut signa doloris exhibentem absolvere. Ita etiam Ochagavia tract. 3. de Conf.

et num. 8. Diana 5 p. tract. 13. resol. 50. Benzon. de fuga
pessur. q. 1. Mollæsius 1. p. Sum tract. 7. cap. 5. num. 59.
Quibus consentit M. Prado tom. de Penit. q. 3. de quali-
tate confess. dub. 1. num. 8. & Leander à Sacram. disp. 2.
q. 10. In quoniam nonnulli doctores recentiores, ab eo consulti
iudicant, sufficere ad præsentiam moralem, quod
confessarius sit in ea distantia, ut videat domum mo-
rundi, in qua continetur, quod putat probabile
ipse P. Leander quest. 31. licet longè multò probabi-
lius iudicet oppositum, cum sapientissimo Patre suo
Provinciali Fr. Francisco à S. Juliano, & P. Gasp.
Hurt. quos consuluit. Quod mihi certum videtur,
quia pronomine demonstrativo designari nequit
persona, quæ nullo sensu percipitur, ideoque non
sufficit, quod domus in qua habitat videatur: aliàs si
tudo optico à longè peripiceret, absolvere etiam
posset. Quod nemo dicere audebit.

S. IV.

Fundamentis partis oppositæ, & objectioni-
bus aliis satisficitur?

33. Ad fundamentum partis oppositæ, quod
hoc syllogismo continetur: Probabile est mo-
do absolutionem absentis esse validam, sed absolutio va-
lida nulla prohibitione Ecclesiastica potest reddi illicita
pro casu extremae necessitatis; ergo probabile est modo,
absolutionem absentis esse licitam pro casu extremae neces-
sitatis. Respondet post decretum Clementis nul-
lam, neque extrinsecam probabilitatem habere o-
pinionem adstruentem valorem absolutionis in ab-
sentia, ut constat ex dictis §. præcedenti, num. 25.
Quapropter dicendum est, verba declarationis Cle-
mentis facta Card. Bellarmino, in qua Pontifex dixit:
se nihil decernere de validitate, seu invaliditate ab-
solutiois restringenda esse, ita ut nil aliud signifi-
cent, quam nil decernere directe, seu non condem-
nare directè absolutionis valorem, sed tantum in-
directè. Ratio est, quia valor Sacramenti inter ab-
sentes, & eius usus illicitus pro omni casu coherere
non possunt, ut docent communiter Theologi, ideo-
que vel restringenda sunt verba decreti à Cathedra
Pontificia toti Ecclesiæ maturæ consideratione pro-
posita, & nulla restrictione recepta; vel limitan-
da sunt verba privata declarationis Pontificis. At
qui decreti verba restringi non possunt, cum Pon-
tix expressè intendit comprehendere casum ex-
tremæ necessitatis, ut universalis Ecclesia semper
intellexit: ergo verba privata declarationis restrin-
genda sunt: cui facit, quod verba decreti majo-
rem rigorem, & proprietatem præferunt. Et sanè
quis non videt verba clarissima, universalissima-
que decreti authentici, Pontificia auctoritate, &
maturæ consideratione pronunciata, restringi, ut
verba privata declarationis (quam nullum esset cri-
men negare) in omni universalitate, & extensione
possibili verificentur?

34. Pontifex, igitur solum declaravit Bellarmi-
no, in suo decreto non condemnasse propositionem
asserentem, Sacramentum inter absentes validum
esse, nam esse damnatam aliquam propositionem
proprie loquendo, idem sonat, ac esse directè oppo-
sitam alicui expressæ damnationi: hæc autem non
extat, cum tantum dicat Pontifex: non licere: ac pro-
inde nihil aliud declarat, quam, quod jam al. qui recentio-
res notaverant (ut Coninch, Villalobos, & alii)

Pars II.

ipsius decreti verbis manducti, quorum opinionem
declaratio Clementis confirmavit; quæ id solum ad
summum operari potest, ut cuique absque ulla cen-
suræ nota, licitum sit defensare valorem Sacramenti
inter absentes, dummodo simul defendat, ejus usum
illicitum esse pro omni casu; sicut esset prohibitus, si
Pontifex condemnasset valorem.

35. Ad minorem concedo Pontificem non posse,
visui præcepti prohibentis, reddere illicitam, pro
casu extremae necessitatis, absolutionem alias vali-
dam. Respondeo tamen decretum Clementis non
reddere illicitam absolutionem absentis pro casu ex-
tremæ necessitatis, quatenus, præceptum est, sed
supponere quatenus definitivum, declarans & defi-
niens, ut fallam, doctrinam asserentem, id licere, quæ
tam ex subjecta materia, quam ex sensu totius Eccle-
siæ, nullius casus exceptionem admittit. Quapro-
pter ex eo quod Ecclesia nequeat suis præceptis li-
gare cum periculo damnationis aeternæ, nil deduci-
tur contra veram, & Catholicam sententiam, quam
nos defendimus, asserentes absolutionem absentis
collatam in nullo casu licere, & consequenter in-
validam esse. Nec Clemens VIII. excludere potuisset
in suo decreto omnem casum, ita ut confessarius nul-
lo modo in aliquo casu absentem absolvere posset,
nisi supponeret, id esse illicitum ex natura rei; nam si
ex natura rei in aliquo casu liceret, posset esse casus,
in quo ex præcepto naturali confessarius teneretur
absolutionem absentis conferre, quod proinde hu-
mano præcepto prohiberi non posset. Id ergo cen-
setur Pontifex supponere, dum pro omni casu illicitam
declarat, & præceptum prohibens cum tanta ampli-
tudine imponit. Quo discursu ad alios casus utitur
Dicastillo de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 12. dub. 7. nu-
14. & Card. de Lugo de Sacram. Penit. disp. 23. nu. 94.
& Thomas Hurtado tom. 2. resol. mor. tract. 6. cap. 11.
resol. 32. §. 13. nu. 187. Quia lex, aut prohibitio, inquit,
non obligat, nec prohibere potest, medio ex se non
illicito uti * quando intervenit alia major, & stri-
ctior obligatio juris naturalis. * Quod in casu præ-
senti contingeret, si absolutio in absentia non foret
invalida ex natura rei.

36. His, ni fallor, plenè satisfactum est rationi
dubitandi pro parte contraria. Cui potest etiam
brevius responderi, permittendo, aut concedendo,
utramque præmissam seorsim, & divisè probabile
esse post decretum Clementis, non tamen esse pro-
babile conjunctum ex utraque, utpotè ex quo dedu-
citur conclusio opposita propositioni definitæ ab
Ecclesiæ: sicut probabile est, bonum opus morale na-
turale esse meritum: & rursus probabile est, opus
morale bonum naturale posse fieri sine gratia, & ta-
men non est probabile posse fieri opus meritum
sine gratia. Cujus ratio est, quod licet singulæ præ-
missæ seorsim sint probabiles, non tamen est pro-
babile conjunctum, eo quod inferat conclusionem op-
positam propositioni definitæ: quapropter affirma-
re tenemur probabilitatem unius præmissæ comple-
ri in esse talis per falsitatem alterius. Quod valde
observare oportet.

37. Obiicies, eodem tenore verborum damnat
Pontifex confessionem absentis factam, & absolutio-
nem absentis collatam: & tamen plures sunt Docto-
res asserentes, in casu urgentis necessitatis licere co-
fiteri Sacerdoti absentis, ut illis citatis docuimus su-
prà: ergo Pontificis definitio non est universaliter in-
telligenda, quoad absolutionem absentis, ita ut in nul-
lo casu liceat; sed potius ad casus illos restringen-
da, qui urgentissimæ necessitatis non sint. Respon-
detur.

Hh 3

d60

deo primò: Doctores sentientes Pontificem definire, etiam divisivè: non licere confiteri absenti, sentire etiam debere consequenter in nullo casu licere: ac proinde talem confessionem invalidam esse. Alios verò, qui sentiunt id licere, in casu necessitatis; teneant dicere consequenter, Pontificem non damnasse, ut falsam, propositionem asserentem: licere confiteri absenti, sed asserentem, licere ab eodem absenti absolutionem obtinere, ratione cuius damnata fuit copulativa illa in decreto Clementis contenta, ut ex suprà dictis q. 4. num. 14. satis constat. Quod si dixeris, hanc decreti expositionem fuisse rejectam ab ipso Clemente VIII. & à Paulo V. anno 1605. ut refert Lugo de Poenit. disp. 17. sect. 4. num. 65. Respondeo, hoc non favere absolutioni in absentia, sed si aliquid probat, evincere, nec confessionem absenti factam ullo in casu licere. Respondeo secundò: post Clementem, & Paulum V. plures Doctores oppositum docuisse de confessione in absentia, quod signum est, Pontificem solum damnasse expositionem illam, nimirum: Copulativam tantum esse prohibitam, quatenus innuit, neutram illius partem seorsim esse damnatam: & bene quidem, alias posset quis ab absente absolvi si eidem presenti confessus fuisset. Et in hoc sensu verissimum est, non tantum copulativam esse damnatam, quia aliqua eius pars divisivè etiam sumpta damnata fuit, imò, & propter illam complexum. Non melius Averlam q. 10. de Poenit. sect. 17. §. Quinto tandem, aliter explicat decretum Clementis, nimirum intendisse damnare utramque partem divisivè, absolutionem nimirum pro omni casu, confessionem vero extra casum necessitatis tantum: sed gratis hoc dicitur. Si enim utrumque membrum propositionis in decreto suo expressè Clemens damnavit cum ipse prohibeat, neque unquam aliquo casu ad praxim deducatur. Averlæ expositionem exprobat.

38. Obiicies secundò. Pontifex solum damnat propositionem asserentem, licere absenti absolvere, quæ quidem damnatio, ut potè odiosa, de absoluta tantum absolutione intelligenda est, non de conditionata: ergo saltem sub conditione licebit absenti absolvere in casu extremæ necessitatis, ut asseruit Penna & tatus suprà num. 6. cum aliis recentioribus, apud Henriquez. Huic sequela multum favere videtur Villalobos in Summ. tom. 1. diffie. 37. n. 7. ubi loquens de confessione absenti facta, existimat, quod in opinione docente æquè si sit à Clemente damnata, ac absolutionem absenti collatam, potest nihilominus in absentia confessus absolvi postea sub conditione à Sacerdote presenti: cuius rationem reddens, inquit. * Porque allino determina el Papa, que la confesion hecha en ausencia, no es valida, sino solo dice, que no se figa tal opinion, y no obstante podria ser verdadera delante de Dios: aunque yo no creo, que lo es, y por ello digo, que le podria absolver de baxo de condicion. * Hæc ille: cuius ratio, si quid probat, idem planè evincit de absolutione absenti collata; nimirum posse conferri sub conditione, quia ibi, juxta hunc Doctorem, non decernit Pontifex absolutionem in absentia esse invalidam, sed tantum prohibet ejus praxim: debet ergo addere, quod hoc non obstante, possit esse vera coram Deo; & consequenter posse absolvi sub conditione. Ac proinde dum Author iste diffie. 6. n. 8. dicit non licere absenti absolvere, juxta præfixam solutionem, si consequenter loquatur, intelligendus videtur: nimirum non licere absolvere absente, non verò non licere absolvere sub conditione.

39. Favet etiam Joannes Sanchez in Solut. lib. 4. num. 31. dicens: Sacerdotem existimantem falsam opinionem asserentem, sufficere ad absolutionem, quod poenitens per nutus, vel signa, tam potest, teneat adhuc absolutionem imperitum: nam tam potest, inquit, poenitens salvaturs à parte rei, si confiteri Sacramentum validum, periculo frustrandi Sacramentum, teneatur se exponere confessoris, & poenitentis salutem, quia magis obligat Charitas, quam Religio. * Si igitur cum periculo frustrandi Sacramentum, teneatur confessorius ex parte Charitatis poenitentem absolvere, propter contrarietatem illam, quod forte à parte rei tenet validum, ipse falsum existimet, quanto magis tenebitur absolvere sub conditione infirmum absente, in quo vita discrimine constitutum, quandoque potest absolvere sub conditione nullo periculo frustrandi Sacramentum exponitur? Ergo licet decretum Clementis coactus judicet falsam opinionem de valore Sacramenti, inter absentes, tenebitur absolvere sub conditione.

40. Urgetur ex P. Thoin. Sanchez lib. 2. de Sacram. disp. 36. num. 8. asserente, quod opinio, quæ non judicaretur probabilis, facit esse talem urgentem necessitatem, & periculum, quod ex opposita sequitur; pro qua citat Sorum, & Navarum, & adducit exemplum moribundi, qui absente Sacerdote, signa contritionis ostendit, & quam opinionem, ait, ratione periculi sustinere posse, licet parum probabilis sit, pro quo argumento plura duximus, num. 39. & 40. Ergo licet opinio asserens, licere sub conditione absenti absolvere, alias non probatur probabilis, facit talem esse urgentem necessitatem, & periculum, quod ex opposita sequitur. Opinio enim, quæ Sacramento nocere non potest, & infirmo potest prodesse, non est cur alius omni bus non preferatur, ut probat Joannes Sanchez suprà num. 34. Ergo potest Sacerdos sub conditione absolvere moribundum absente, imò, & teneatur; nam quæ potest, ad id ex Charitate adstrictus est, ut docet P. Vazquez, Suarez, Coninch, Joannes de la Cruz, Sylvius, & alii communiter, quos refert, & sequitur Diana 3. p. tract. 3. resol. 9. melius enim est cum Sacramento dubio succurrere infirmo, quam abique illis relinquere, ut sapè diximus.

41. Nihilominus, quod sub conditione licet absenti absolvere, nullatenus sustinetur potestatem nimè expressè prohibitum in decreto Clementis per illa verba: neque ad praxim, quovis modo deducatur. Nam qui sub conditione absenti absolvere, per aliquo modo ad praxim opinionem deducitur, est quidem fundamenta, quæ pro communi, & sententia adduximus, vel id evincunt, vel id probant: tum quia omnis absolutio habet implicitam conditionem, si possumus ex communi prædictam restrictionem, ac proinde nil operaretur decretum restrictionis: tum quia Doctores aliqui ejusmodi de absolutione absenti sub conditione loquuntur. Et decretum Pontificis ab universis Ecclesiis sic intellectum fuit, ut absolutionem etiam sub conditione comprehendere: cum igitur ex definitione Ecclesiæ certum habeamus, prædictam absolutionem sub conditione, in quovis casu, esse illicitam, & consequenter improbabile sit, esse validam, ut non præcluditur aditus ad illam conferendam. Ac proinde non magis licet absolvere sub conditione hominem absente, quam non rectè dispensare vel quam animal irrationale præsens.

42. Nec rationes dubitandi efficiuntur: sunt enim

prima; quia Villalobos id expresse negat de absolutione: ex quo rectè arguitur inefficacia, & inconsequentia suæ rationis pro confessione in absentia. Non secunda, quia iudicans opinionem falsam, nequit iuxta illam operari, nisi probabilis iudicetur ab aliis probata auctoritatis, quibus iudicium submittat, ut benè docet Joannes Sanchez *disp. 44. num. 31.* & tradunt communiter Doctores. Non tertia, quia nequit necessitas probabilem facere opinionem, quæ etiam pro casu extremæ necessitatis est ab Ecclesia condemnata. Concludendum igitur est in nullo casu, nulloque modo, neque absolute, neque conditionate, licere absentem absolvere; & oppositum esse ad minus falsum, temerarium, & scandalosum.

43. Ex dictis deducens, acriter censura inurendam aliorum opinionem, qui non solum absentem absolvi posse docuerunt, sed etiam per scriptum: ut benè notavit P. Henriquez *lib. 1. de Sacram. in genere, cap. 8. num. 5. in Glos. lit. L. ubi sic scribit: * Paludanus disp. 3. q. 11. Petrus de Soto tit. de confessione, sect. 11. Navarro cap. 11. num. 36. Fr. Mancius in præf. (nempe quæst. 60. art. 6.)* ajunt, valere absolutionem peccatorum per scriptum, vel nuntius, sicut valet sententia iudicialis, &c. Quæ sententia est periculo plena, quia forma Baptismi, & Pœnitentiæ ex scriptura Matthæi 28. Joannis 20. colligitur à Conciliis Florentino, & Tridentino, *sess. 7. Can. 4. & sess. 14. cap. 3. Can. 9.* & traditio approbat, Christum initium esse in vocali oratione. Sors *disp. 4. quæst. unica, art. 4. col. 10.* & recentiores dicunt, oppositum esse hæreticum contra communem Ecclesiæ consensum, & Conciliorum, excepto solo matrimonio. * Idemque repetit *lib. 1. de Pœnit. cap. 11. num. 6. in Glos. lit. M. ubi ait, communem sententiam esse certam, & oppositum esse errorem.* * Videas quæso, M. Dominicus de Soto in 4. *disp. 1. q. 1. art. 6. ubi disputat, * utrum in significatione Sacramentorum, requirantur verba? * Cui hac conclusione respondet: * Quod Sacramenta rebus, & verbis consent, veritas est Catholicæ fidei, cujus proinde negatio hæresis esset manifesta.*

§. V.

Qua nota dignus esset, qui contra censuram Clem. VIII. opinaretur.

44. Si autem inquiras, qua censura notandus, qui asserueret non esse falsam, temerariam, & scandalosam propositionem asserentem, licitum esse in aliquo casu absentem absolvere? Respondeo, ad minus esse errorem in fide, vel errori proximum, quia talis assertio opponitur conclusioni deductæ ex una premissa de fide, & altera evidenti. De fide enim est (secundum plerisque Theologos) Ecclesiam errare non posse in his censuris statuendis. Ita Malderus *hic q. 1. art. 2.* cujus sententiam valde probabilem esse, dicit P. Coninch *disp. 18. dub. 3. num. 13. 4.* & Vercelli *tom. 1. quæst. moral. tract. 4. q. 16. num. 4.* & insuper evidens est, præfatas censuras assertioni de licita absolutione absentis, Clementem VIII. statuisse. Cui faciunt Doctores asserentes, esse de fide, Pontificem toti Ecclesiæ quoad mores legem proponentem errare non posse. S. Antoninus 3. *part. tit. 12. cap. 8. §. 2.* Joannes de Neapoli *quodlib. 11. Cano de locis Theologicis, lib. 5. cap. 5.* Molina de *Iustitia tom. 2. disp. 325.* Suarez de *fide, disp. 5. sect. 8. num. 7.* Turrianus 2. *disp. 16. dub. 2.* Castro Palao *tom. 1. tract. 4. disp. 1. puncto 5 §. 3.* nam alicuius tota Ecclesia in errorem induci posset: lex

autem prohibens absolutionem absentis, & esse illicitam declarans, etiam in casu extremæ necessitatis, ad mores, & ad Religionem pertinet, & toti Ecclesiæ proposita est: ergo Ecclesiam in ea ferenda errare non potuisse, fide sanctum est. Unde, qui præfata assertionem his censuris asserendam non esse pertinaciter assereret, errorem in fide admitteret, vel errori proximus esset. Dixi ad minus hac censura afficiendum, nam re benè inspecta hæresim incurreret, quia sentiret, Ecclesiam posse errare, & de facto errasse in qualificatione propositionum, & in legibus toti Ecclesiæ in his, quæ ad mores, & Religionem pertinent, statuendis; quod hæreticum censo: est enim contra illud Joannis 14. *Qui docet vos omnes veritatem*, ubi infallibilis assistentia Spiritus Sancti promittitur.

45. Si verò aliquis solum assereret, licitum esse, absentem absolvere ex natura rei, & ex Sacramenti institutione, non esset hæreticus, quia propositio contraria non est definita, ut ad fidem pertinet: esset verò temerarius, & scandalosus, & falsum dicens: quapropter M. Bannez, Malderus, & Coninch, quos refert, & sequitur Lugo *tom. de fide, disp. 20. sect. 3. numer. 108. & 113.* advertunt, gravius errare, qui dicit, Ecclesiam errare posse, vel errare in his censuris, quam qui solum assereret, esse veram propositionem ab Ecclesia judicatam temerariam, & scandalosam.

46. Restat tamen adhuc mihi scrupulus in re præfata, quia Pontifex declarat & definit, esse falsam propositionem asserentem, licere absentem absolvere; atqui Ecclesiæ iudicium infallibile est, ergo vel fide certum est, præfata absolutionem non esse licitam: vel saltem absque errore in fide aliud asseri non potest. Quia in his censuris statuendis errare non posse, ita certum est, ut oppositum, ut minimum, sit erroneum, vel errori proximum, ut ait M. Bannez in præfati *q. 11. art. 2. in fine*, quem sequitur Cardin. de Lugo *suprà num. 109.* & Turrianus *tom. de fide, disp. 35. dub. 5. §. Deinde in aliis, & disp. Select. p. 1. disp. 30. dub. 3.* Nam qui tueretur propositionem; quam Ecclesia, ut falsam, damnavit, cogitur per evidentem consequentiam ad dicendum, Ecclesiam deceptam fuisse in ea censura. Difficultas hæc me cogit asserere, Pontificem dum ut falsam damnavit propositionem asserentem, licitum esse absentem absolvere, eius contradictoriam declarasse, & definisse ut veram, ad eumque gradum certitudinis exevisse, ut opposita, quæ ante decretum Clementis falsa, temeraria, & scandalosa ab ipso fuit declarata, sit jam post decretum in eo gradu constituta, quod qui eam defenderit, vel hæresim, vel errorem incurrat, ut potè sentiens, & docens Pontificem errare posse, & de facto errasse in censura inferenda: decretum enim hoc etsi in Congregatione sanctæ & generalis Inquisitionis Romanæ editum fuit, assistentia & mandato Vicarii Christi, cui est facta à Christo promissio, ut non posset deficere in tradenda doctrina, è Cathedra. * Sic M. Prado *tom. de Pœnit. q. 3. de qualitate confes. Sacram. dub. 2. num. 41.* qui etiam *dub. 1. num. 20.* ait Pontificem è Cathedra absolutionem absentis damnavisse; tamen si sacre Congregationis generalis Inquisitionis nomine prodierit.

47. Secus verò dicendum, si Ecclesia non ut falsam; sed ut temerariam, vel scandalosam, vel male sonantem illam propositionem damnavisset: tunc enim, qui his censuris affectam, veram esse verbis asseriret, non cogereetur dicere, Ecclesiam deceptam fuisse in illis inferendis: rectè enim stare potest, aliquam propositionem non esse falsam, & tamen esse

Hh 4

contra

contra communem sensum Doctorum, & Patrum; idèdque temerariam: & similiter occasionem ruine spiritualis auditoribus præstare, eos ad peccata inclinando, vel ab exercitio virtutum avocando, idèdque scandalosam; & tamen sensum Catholicum continere, licet voces frequentius in hæretico accipi soleant, idèdque malè sonantes, & piarum aurium offensivæ sint. Qui ergo aliquam propositionem ejusmodi censuris affectam adhuc veram affirmaret, non idèd cogere tur fateri Ecclesiam in illis inferendis deceptam fuisse: respondere enim posset, se affirmare propositionem temerariam, vel scandalosam, &c. Si vero talem esse negaret, erroris aperti convinceretur; affirmaret enim, Ecclesiam errasse in qualificatione propositionum.

48. Rogabis, quam culpa esset, veram sentire, & affirmare propositionem præfatis censuris affectam? Respondet Suarez tom. de Fide, disp. 19. sect. 6. hos assensus, & assertiones non carere peccato, cum ab Ecclesia, & Conciliis damnentur, & graviter puniantur, nec possint sine imprudentia admitti. An vero sit mortale, vel veniale? Non determinat. Asserit verò num. 5. malitiam quasi intrinsecam hujusmodi actuum, nempe quam ex vi objecti habent distinctionem ab accidentali malitia, quæ ex circumstantiis oriri potest, pertinere ad vitium curiositatis, in materia supernaturali, oppositum virtuti studiositatis, juxta illud Pauli ad Romanos 12. Non plus sapere, quod oportet sapere, & Ecclesiast. 3. *Miora te, ne quæstius & fortiora te, ne scrutatus fueris, & in pluribus operibus Dei noli esse curiosus.* Peccatum autem curiositatis per se, & ex suo genere solum esse veniale, tradit P. Lessius lib. 4. cap. 4. dub. 11. num. 83. & videtur sumi ex D. Thom. 2. 2. q. 167. art. 1. Ex circumstantia verò grave potest esse peccatum, & aliis virtutibus oppositum. Quandoque enim erit contra fidem, ut si ex prolata propositione malè sonantis periculum sit, quod auditores in suspicionem hæretici sensus à proferente intentum deveniant, vel inde ipsi in errorem aliquem inducantur: Quandoque contra iustitiam, vel religionem, si per scandalosam propositionem, occasionem aliis præbeat peccandi in his materiis, & sic in aliis.

49. Est tamen maximè notandum discrimen inter censuras: si enim quis interius sentiret veram esse propositionem, quam Ecclesia ut temerariam damnavit, si nulla de novo ratio hucusque à nemine producta accessisset, non posset non errorem contra fidem incurrere; quia talis actus involvit iudicium de gravi fundamento sufficienti ad prudenter assentiendum: quod non extitisse, declaravit Ecclesia, dum propositionem, ut temerariam damnavit; quapropter, qui veram modo illam sentit, & suum assensum prudenter censet, aperte iudicat non esse temerariam, & per consequens Ecclesiam errasse in qualificatione propositionis (si censura eum non lateat.) Quod absque hæresi, vel errore in fide non evenire, constat ex superius dictis. Secus verò esset, si propositio, neque ut falsi, nec ut temeraria, sed solum ut scandalosa, vel piarum aurium offensiva damnata fuisset. Quia rectè compatitur iudicium de veritate propositionis cum assensu de scandalo, & offensione, si in actum externum prodeat. Qui autem scandalosam non negaret, decreto Pontificio non

opponeretur. Vide alia infra à disp. 8.

quest. 5. à num. 32.

DISPUTATIO SEPTIMA

De Ministro hujus Sacramenti

QVÆSTIO PRIMA.

Utrum solus Sacerdos sit Minister idoneus? Et quid ultra ex parte illius ad valorem absolutionis requiratur?

1. **D**ico primò solum Sacerdotem esse Ministerum Sacramenti Pœnitentiæ, etiam peccatorem: est dogma fidei ex Tridentinæ sess. 14. cap. 6. & Can. 9 & 10. Sicut & in suis constitutionibus potestatem absolvendi à peccatis accipere, licet sola hæc ad valorem absolutionis non sufficiat, ut capite 7. Concilium diffinit, dum inquit: *Nam mentis absolutionem eam esse debere, in qua Sacerdos ordinarius, aut delegatus jurisdictionem non habet.* Ergo omnes Theologi evidenter concludunt, de necessitate posse Sacerdotem absque ulla jurisdictione, & consequenter absque proxima potestate absolvi, saltem à lethalibus aliis non confessis. Quæ abba quæ virtute absolutionis sunt directè remissa, sunt & à venialibus, upotè materia libera confessionis, omnes Sacerdotes ex vi sue ordinationis jure divini posse absolvere, sentiunt Paludan. Capreolus, Cyprianus, Sotus, & alii, apud Vasquez hic quest. 9. art. 1. dub. 6. Quos sequuntur Coriolanus de leg. disp. p. 1. sect. 3. num. 8. & Molfellius tract. 7. cap. 15. ann. 66. Et saltem ex jure Ecclesiastico, & p. a. Martiniensis concessionem, Sacerdotes omnes hanc potestatem habere, est communis Theologorum sententia, & consuetudine comprobata, sicut & nullatenus omnibus concessam ad absolvendum à mortalibus non confessis.

2. Quapropter quorundam antiquorum sententiam, quæ omnibus Sacerdotibus, ex vi sue ordinationis sufficientem jurisdictionem ad absolvendum ab omnibus peccatis (eius tamen ultimum ab Ecclesia de facto esse prohibitum) concedebat: post Tridentinum, esse erroneam; dicit Fagundes 1. p. 1. Eccles. lib. 7. cap. 1. num. 11. & hæreticam censet Vasquez 93. artic. 1. cap. 2. Quæ quidem censura potest jure inirenda aliorum sententiarum, quos referunt Thom. Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 22. nu. 7. & Machado rom. 1. lib. 1. p. 2. tract. 1. docum. 8. asseruntque validam confessionem, quam ex communi erroris quis faceret, cum non Sacerdote, imò, & cum heretico: quasi Ecclesia posset supplere defectum potestatis ordinis, & tollere impedimenta juris naturalis, & divini: aut communis error jurisdictionem ad absolvendum à peccatis in laicum, etiam si error derivare potuisset. Quod ipsi putant, non in erroris dementia, quam errore.

3. An verò; licet laicus à peccatis absolvere possit; ut fide Sanctum est, queat tamen in casu necessitatis vicem Sacerdotis supplere, ut ei confessio fieri possit? questio longè diversa est. Quam agitur D. Thomas in 4. disp. 17. q. 1. art. 3. quest. 2. & effusivè respondit verbis, quæ subnecto. Ad secundum